

ЗАПОБІГАННЯ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ

ЗМІСТ:

1. Поняття конфлікту інтересів
2. Алгоритм дій працівника у зв'язку із встановленням наявності конфлікту інтересів
3. Алгоритм дій керівника у зв'язку із встановленням наявності конфлікту інтересів. Способи врегулювання конфлікту інтересів
4. Окремі види обмежень, пов'язаних із конфліктом інтересів
5. Відповідальність за вчинення дій, прийняття рішень в умовах конфлікту інтересів. Усунення наслідків вчинення дій, прийняття рішень в умовах конфлікту інтересів

1. Поняття конфлікту інтересів

Сучасна система запобігання конфліктам інтересів або їх врегулювання спрямована на:

пошук балансу між приватним та публічним інтересом через виявлення ризиків для добропорядності службових осіб;

заборону неприйнятних форм конфліктів;

управління конфліктними ситуаціями;

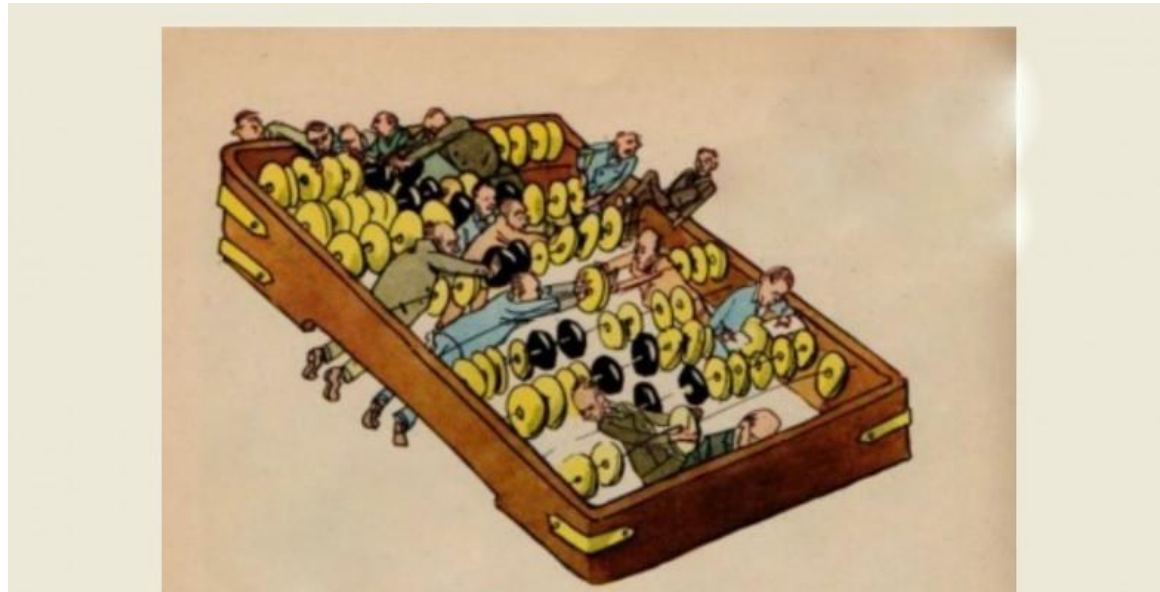
врегулювання конфліктних ситуацій.

Установлюючи вимогу щодо запобігання виникненню і врегулювання наявного конфлікту інтересів, **держава ніби визнає недостатність не лише властивих кожному суспільству морально-етичних, а й правових норм, які визначають поведінку публічних службовців.**

Це засвідчує превентивний характер правового регулювання конфлікту інтересів в антикорупційному законодавстві: держава створює додаткові інструменти, покликані мінімізувати вплив приватного інтересу на вчинення дій чи прийняття рішень офіційними особами.

- Конфлікт інтересів сам по собі не є корупцією і не утворює складу корупційного делікту, однак, залишаючись неврегульованим, він створює передумови для зловживання владою, відхилення від суспільних очікувань, корупції

ФОРМУЛА КОРУПЦІЇ

=

УМИСЕЛ

+

НЕПРАВОМІРНА ВИГОДА

Суб'єкти, на яких поширюється дія цього Закону

- 1) особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування
- 2) особи, які для цілей цього Закону прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування:
 - а) посадові особи юридичних осіб публічного права
 - б) особи, які ...надають публічні послуги
 - в) представники громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів, експертів відповідної кваліфікації, інші особи, які входять до складу конкурсних комісій...
- 3) особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків у юридичних особах приватного права незалежно від організаційно-правової форми
- 4) кандидати у народні депутати України, зареєстровані у порядку, встановленому [Законом України](#) "Про вибори народних депутатів України", кандидати на пост Президента України, зареєстровані у порядку, встановленому [Законом України](#) "Про вибори Президента України", кандидати в депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад, кандидати на посади сільських, селищних, міських голів та старост;
- 5) фізичні особи, які:...

головним критерієм віднесення особи до кола **посадових осіб** є наявність в неї **організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій**.

постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 року № 5 "Про судову практику у справах про хабарництво"

організаційно- розпорядчі обов'язки

обов'язки по здійсненню керівництва галуззю промисловості, трудовим колективом, ділянкою роботи, виробничою діяльністю окремих працівників на підприємствах, в установах чи організаціях **незалежно від форм власності**

керівники міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних, колективних чи приватних підприємств, установ і організацій, **їх заступники, керівники структурних підрозділів** (начальники цехів, завідувачі відділами, лабораторіями, кафедрами), **їх заступники**, особи, які керують ділянками робіт (майстри, виконроби, бригадири тощо).

адміністративно- господарські обов'язки

розуміються обов'язки по управлінню або розпорядженню державним, колективним чи приватним майном (установлення порядку його зберігання, переробки, реалізації, забезпечення контролю за цими операціями тощо).

начальники планово-господарських, постачальних, фінансових відділів і служб, завідуючих складами, магазинами, майстернями, ательє, їх заступників, керівників відділів підприємств, відомчих ревизорів та контролерів тощо

Службовими особами є (ст.18ККУ)

- особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною службовою особою підприємства, установи, організації, судом або законом.

- Для цілей статей 364, 368, 368⁻², 369 ККУ до державних та комунальних підприємств прирівнюються юридичні особи, у статутному фонді яких відповідно державна чи комунальна частка перевищує 50 відсотків або становить величину, що забезпечує державі чи територіальній громаді право вирішального впливу на господарську діяльність такого підприємства.

Що таке конфлікт інтересів:

Стаття 1. Визначення термінів

Потенційний конфлікт інтересів – наявність у особи приватного інтересу у сфері в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення нею дій під час виконання повноважень

**Наявність приватного
інтересу**

Такі суперечності
можуть вплинути на
об'єктивність і
неупередженість
прийняття рішення,
або вчинення дій

**Потенційний
конфлікт
інтересів**

**Суперечність між
приватним
інтересом і
службовими
повноваженнями**

Такі дії здійснюються і
рішення приймаються під
час виконання службових
повноважень

Реальний конфлікт інтересів – суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, **що впливає** на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання повноважень

**Наявність приватного
інтересу**

Такі суперечності
впливають на
об'єктивність і
неупередженість
прийняття рішення,
або вчинення дій

**Реальний
конфлікт
інтересів**

**Суперечність між
приватним
інтересом і
службовими
повноваженнями**

**Такі дії здійснюються і
рішення приймаються під
час виконання службових
повноважень**

Тобто реальний конфлікт інтересів має відбутися лише тоді, коли особа, користуючись наданими службовими повноваженнями за для задоволення приватного інтересу приймає рішення або робить дію на користь себе або третіх осіб.

Потенційний та реальний конфлікт інтересів: схожість та відмінність

Ознаки	Потенційний конфлікт інтересів	Реальний конфлікт інтересів
Суб'єкт	Особа, яка виконує свої службові чи представницькі повноваження	
Наявність приватного інтересу	В особи наявний приватний інтерес	
Об'єкт впливу	Об'єктивність чи неупередженість - щодо прийняття особою рішення або вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень	
Наслідки	Приватний інтерес особи може вплинути на вказаний об'єкт (може існувати суперечність між приватним інтересом особи та її повноваженнями)	Приватний інтерес особи вплинув (впливає) на вказаний об'єкт (існує суперечність між приватним інтересом особи та її повноваженнями)

Приватний інтерес

***Будь-який немайновий інтерес особи:
може виникати у зв'язку з:***

- минулим чи теперішнім громадянством;
- земляцтвом;
- національністю;
- мовою;
- віросповіданням;
- інвалідністю;
- соціальним походженням;
- цивільними зобов'язаннями;
- фінансовими зобов'язаннями тощо.

***Будь-який немайновий
інтерес особи може
ґрунтуватися на:***

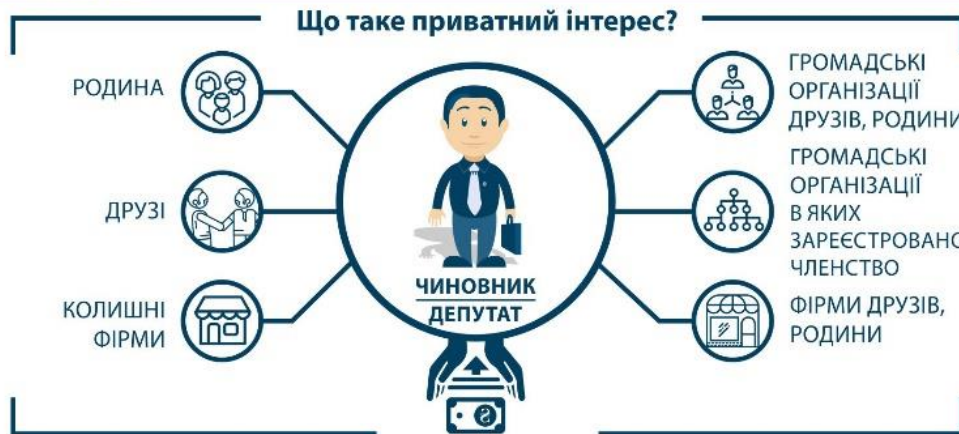
- корисливому;
- кар'єристському;
- амбіційному;
- егоїстичному;
- та інших мотивах

Увага! **Приватний інтерес** полягає в отриманні певних благ для себе чи близьких осіб, **суспільний або загальний** — у здійсненні службових функцій у межах закону, чесно, об'єктивно, неупереджено тощо.

Якщо приватний інтерес поширюється на сферу, не пов'язану з реалізацією службових повноважень, жодних проблем чи шкоди для суспільного інтересу не виникає.

Однак, приватний інтерес публічного службовця **може виявитися й дотичним** до його службових повноважень. Це створює ситуацію, коли службовець має можливість задовольняти приватний інтерес, використовуючи або не використовуючи надані йому владні повноваження.

ТИПОВІ ПРИКЛАДИ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ У ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ У ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД

За підтримки Програми розвитку ООН в Україні та Міністерства закордонних справ Данії

INFOKEY

Лабораторія демократичних трансформацій

- Практично це означає, що кожен службовець при виконанні своїх повноважень повинен брати до уваги увесь спектр своїх не лише правових (юридичних), а й соціальних (приватних) відносин, які зумовлюють виникнення майнового чи немайнового інтересу.

Конфлікт інтересів

державна посадова особа

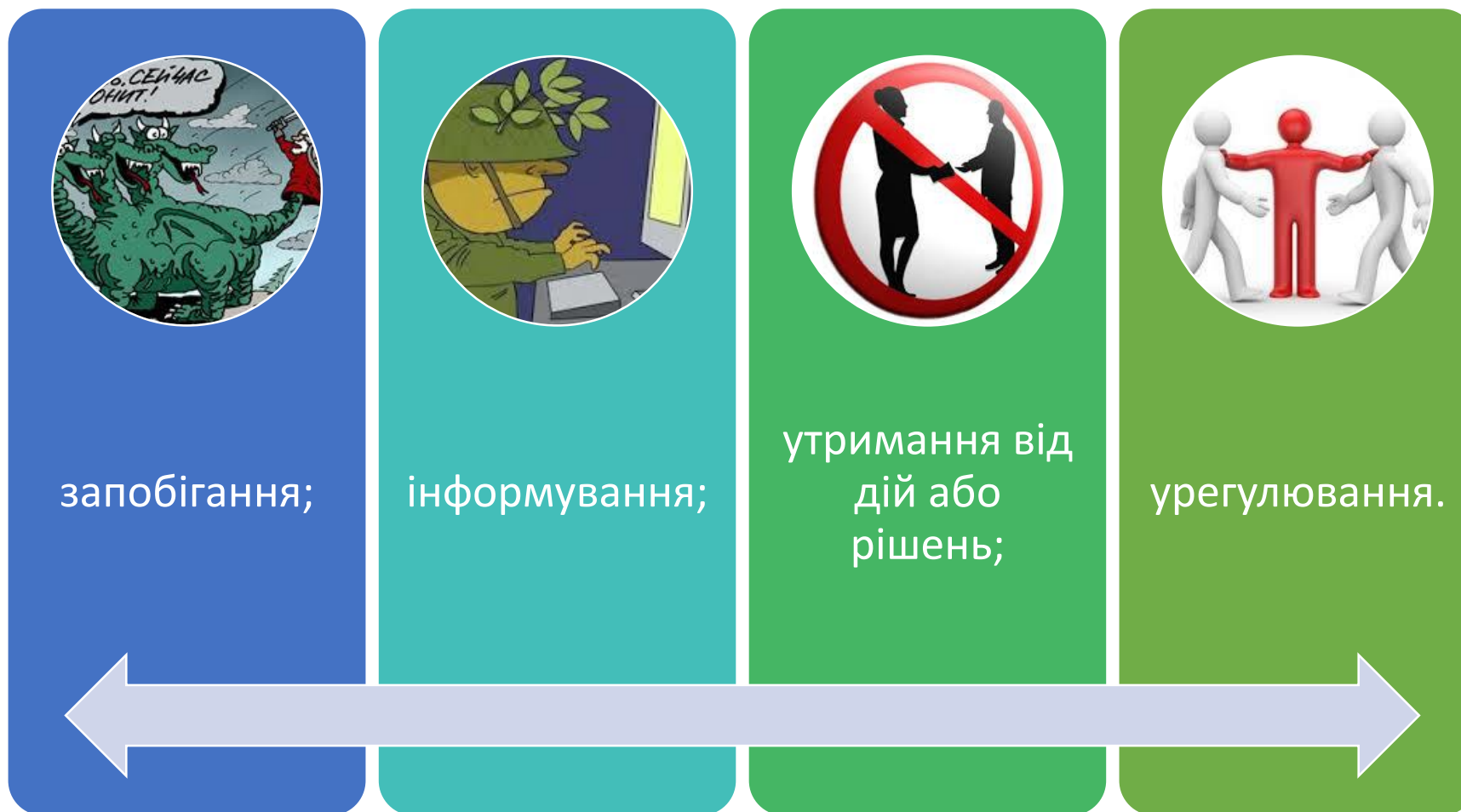

приватні інтереси

публічно-правові
обов'язки

2. Алгоритм дій працівника у зв'язку із встановленням наявності конфлікту інтересів

Отже, обов'язки публічного службовця стосовно конфлікту інтересів можна представити як логічну сукупність чотирьох елементів:

- Враховуючи, що головною метою превенції конфліктів інтересів є, насамперед, недопущення їх виникнення, Закон встановлює **вимогу до службових осіб вживати відповідних заходів** (пункт 1 частини першої статті 28 Закону).
- Очевидно, що цей **припис не стосується випадків виникнення конфліктів інтересів, які не залежать від волі службової особи**. Положення цієї норми, насамперед, направлені на заборону практики свідомого створення службовцем обставин конфлікту інтересів, а в подальшому вжиття ним заходів щодо його врегулювання.
- **Наприклад:** *Особа усвідомлює, що призначення в якості її підлеглої близької їй особи призведе до виникнення конфлікту інтересів, який матиме постійний характер, проте не інформує про це, розраховуючи на те, що в подальшому її керівник обере інший, більш м'який ніж звільнення спосіб врегулювання такого конфлікту.*

Особи, зазначені у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 Закону, коли дізналися чи повинні були дізнатися про наявність у них реального чи потенційного конфлікту інтересів, вони **зобов'язані**:

- повідомити не пізніше наступного робочого дня безпосереднього керівника, а якщо особа перебуває на посаді, яка не передбачає наявності у неї безпосереднього керівника, або в колегіальному органі – Національне агентство чи інший визначений законом орган або колегіальний орган, під час виконання повноважень, у якому виник конфлікт інтересів, відповідно
- **Коментар:** варто звернути увагу на те, що хоча **Закон прямо не вказує на форму** такого повідомлення, **рекомендується** робити повідомлення в **письмовій** формі. По-перше, це є документальним підтвердженням того, що особа дійсно повідомила про наявність конфлікту інтересів, а по-друге, це дає можливість керівнику детально проаналізувати ситуацію із тим, щоб визначитись із оптимальним способом врегулювання конфлікту інтересів.
- До повідомлення **рекомендується** додавати результати самотестування.
- Крім того, особі, яка перебуває на посаді, що не передбачає наявності у неї безпосереднього керівника, або в колегіальному органі - і повідомила Національне агентство про наявність у неї реального, потенційного конфлікту інтересів слід звернути увагу на положення абзацу 2 частини третьої статті 28 Закону, згідно яких Національне агентство **упродовж семи робочих днів зобов'язане** роз'яснити такій особі порядок її дій щодо врегулювання конфлікту інтересів.

Не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів.

- **Коментар:** дотримуватись вказаного правила рекомендується аж до моменту отримання рішення керівника або ж роз'яснення Національного агентства чи іншого визначеного законом органу про обраний ними спосіб врегулювання конфлікту інтересів.
- Після цього, слід діяти у суворій відповідності до визначеного вказаними суб'єктами способу врегулювання конфлікту інтересів.

Вжити заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів.

- **Коментар:** в контексті цієї вимоги, варто брати до уваги положення частини другої статті 29 Закону, згідно яких особи із реальним чи потенційним конфліктом інтересів можуть **самостійно вжити заходів щодо його врегулювання шляхом позбавлення відповідного приватного інтересу з наданням підтверджуючих це документів** безпосередньому керівнику або керівнику органу, до повноважень якого належить звільнення/ініціювання звільнення з посади.
- При цьому, оскільки Закон вимагає, щоб таке позбавлення інтересу виключало будь-яку можливість його приховування, **рекомендується** користатись правом самостійного врегулювання конфлікту інтересів **лише у випадках впевненості, що обраний спосіб є достатнім** і повністю гарантує його врегулювання.
- Прикладами самостійного врегулювання конфлікту інтересів можуть бути: відмова (продаж, передача в довірче управління) від корпоративних прав, які є причиною виникнення конфлікту інтересів, або ж самовідвід при розгляді якогось питання.

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО
З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

NATIONAL AGENCY ON
CORRUPTION PREVENTION

Запит про наявність (відсутність) конфлікту інтересів до Національного агентства

- У разі існування в особи сумнівів щодо наявності в неї конфлікту інтересів вона зобов'язана звернутися за роз'ясненнями до територіального органу Національного агентства.
- У разі ж якщо особа не отримала роз'яснення про відсутність конфлікту інтересів, вона діє відповідно до вимог, передбачених у розділі V «Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів» Закону.
- При цьому, якщо особа отримала роз'яснення про відсутність конфлікту інтересів, вона звільняється від відповідальності, якщо у діях, щодо яких вона зверталася за роз'ясненням, пізніше було виявлено конфлікт інтересів.
- У контексті наведених норм, слід звернути увагу на декілька важливих аспектів:

- **По-перше**, реалізація цих норм прямо пов'язується із часом утворення та початку роботи територіальних органів Національного агентства, адже лише вони наділені повноваженнями надавати роз'яснення щодо відсутності (наявності) конфлікту інтересів.
- Разом з тим Національне агентство відповідно до пункту 15 частини першої статті 11 Закону наділено повноваженнями щодо надання роз'яснень, методичної та консультаційної допомоги з питань застосування актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та прирівняних до них осіб.
- У зв'язку з цим до створення територіальних органів Національного агентства особа має право (а не обов'язок) звернутися до Національного агентства в порядку, визначеному Законом України «Про звернення громадян», щодо надання роз'яснень.
- **По-друге**, звернення до територіального органу Національного агентства не звільняє особу від обов'язків:
 - повідомити безпосереднього керівника про конфлікт інтересів; та
 - не вчиняти дій і не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів.
- **По-третє**, особа, яка звернулася до територіального органу Національного агентства і не отримала підтвердження про відсутність конфлікту інтересів, повинна діяти відповідно до вимог, передбачених у розділі V Закону, тобто у відповідності до способу врегулювання конфлікту інтересів, визначеного її керівником.

3. Алгоритм дій керівника у зв'язку із встановленням наявності конфлікту інтересів. Способи врегулювання конфлікту інтересів

Результати аналізу статті 28 Закону вказують на те, що алгоритм дій керівника фактично складається з двох етапів:

Отримання повідомлення про конфлікт інтересів

повідомлення про конфлікт інтересів може бути отримано не тільки від працівника у якого він виник, а й від викривача, громадської організації, ЗМІ тощо

Прийняття протягом двох робочих днів після отримання повідомлення про наявність у підлеглої йому особи реального чи потенційного конфлікту інтересів рішення щодо врегулювання конфлікту інтересів та повідомлення про це відповідної особи

пов'язаний із оцінкою повідомлення та безпосередньо процесом врегулювання конфлікту інтересів

Важливо пам'ятати, що цей процес є вкрай відповідальним, адже **невірно обраний захід** може призвести не тільки до не врегулювання конфлікту інтересів, а й до кваліфікації таких **діянь керівника як неправомірних**.

Одночасно слід підкреслити, що поряд із обов'язком щодо врегулювання конфлікту інтересів, для керівника Законом встановлена заборона, прямо чи опосередковано (тобто, через будь-яких інших осіб, насамперед інших працівників) спонукати у будь-який спосіб підлеглих до прийняття рішень, вчинення дій або бездіяльності всупереч закону на користь своїх приватних інтересів або приватних інтересів третіх осіб.

При цьому, вважаємо, що все наведене стосується **виключно випадків**, коли особа вчасно повідомила про конфлікт інтересів, адже в інших випадках повинні вживатися заходи не щодо врегулювання конфлікту інтересів, а щодо притягнення особи до відповідальності.

Ст. 29 Заходи зовнішнього та самотійного врегулювання конфлікту інтересів

- 1. усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі у його прийнятті...
 - 2. застосування зовнішнього контролю за виконанням особою відповідного завдання, вчиненням дій чи прийняття рішень;
 - 3. обмеження доступу особи до певної інформації;
 - 4. перегляду обсягу службових повноважень особи;
 - 5. переведення особи на іншу посаду;
 - 6. звільнення особи.
- Особи можуть самотійно вжити заходів щодо його врегулювання шляхом позбавлення відповідного приватного інтересу*

Усунення від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті (стаття 30 Закону):

при наявності реального чи
потенційного конфлікту інтересів

якщо конфлікт інтересів не має постійного характеру

за рішенням керівника відповідного органу, підприємства,
установи, організації або відповідного структурного
підрозділу, в якому працює особа

за умови можливості залучення до прийняття такого
рішення або вчинення відповідних дій іншим працівником
відповідного органу, підприємства, установи, організації

Коментар:

- Застосування цього заходу (як і усіх інших), виходячи із змісту положень Закону можливе **лише за наявності сукупності всіх перелічених в ньому умов.**
- Таким чином, вважаємо, що **якщо будь-яка із умов відсутня — захід врегулювання конфлікту інтересів застосовувати не можна.** Наприклад, якщо в органі на підприємстві, в установі чи організації не буде знайдено працівника, якого можна залучити до прийняття рішення чи вчинення відповідної дії, то цей вид заходу не може бути застосований.
- Рішення про застосування цього заходу повинно прийматися керівником відповідного рівня з урахуванням підпорядкованості конкретного працівника.

Обмеження доступу до інформації (стаття 31 Закону)

при наявності реального чи потенційного конфлікту інтересів,
пов'язаного із таким доступом

якщо конфлікт інтересів має постійний характер

за рішенням керівника органу підприємства, установи, організації
або відповідного структурного підрозділу, в якому працює особа

за можливості продовження належного виконання особою
повноважень на посаді за умови такого обмеження

за можливості доручення роботи з відповідною інформацією
іншому працівнику органу, підприємства, установи, організації

Коментар:

- Специфіка даного виду полягає в тому, що його застосування пов'язано із випадком, коли робота особи постійно пов'язана із певними одним і тим самими видом інформації.
- При цьому така **особа має приватний інтерес щодо цієї інформації**, що створює загрозу її витоку або прийняття упереджених рішень. Наприклад, особа має доступ до інформації про фінансові операції чи іншу інсайдерську інформацію щодо комерційних банків і при цьому близька їй особа є головою правління одного із них.
- Очевидно, що в такому випадку, наприклад, разове усунення від виконання завдання чи здійснення повноваження під контролем не будуть достатніми заходами. В той же час обмеження доступу до інформації або ж перегляд обсягу службових повноважень може бути достатнім для врегулювання конфлікту інтересів.
- На противагу описаній ситуації **рекомендується** діяти, якщо йдеться наприклад, про інформацію стосовно окремої фізичної чи юридичної особи при проведенні контрольного заходу, щодо якої службова особа, яка його проводить має приватний інтерес. В такому випадку керівнику доцільно обрати інший захід врегулювання конфлікту інтересів - усунення від виконання завдання, адже конфлікт має тимчасовий (разовий) характер і не вимагає встановлення обмежень в доступі до певного виду інформації на постійній основі.

Перегляд обсягу службових повноважень (стаття 32 Закону)

при наявності реального чи
потенційного конфлікту інтересів

якщо конфлікт інтересів має постійний характер, пов'язаний з конкретним повноваженням особи

за рішенням керівника органу, підприємства, установи, організації або відповідного структурного підрозділу, в якому працює особа

за можливості продовження належного виконання нею службових завдань у разі такого перегляду і можливості наділення відповідними повноваженнями іншого працівника

Коментар:

- При розгляді питання про застосування цього заходу, окрім вже наведених обов'язкових умов, важливо враховувати, що у випадках, **коли перегляд обсягу повноважень, призводитиме до істотної зміни умов праці або означатиме “фактичне переведення” особи на нижчу посаду, вважаємо цей захід недопустимим.**
- В такому випадку, варто обирати інший захід врегулювання конфлікту інтересів.

Здійснення повноважень під зовнішнім контролем (стаття 33 Закону):

при наявності реального чи потенційного конфлікту інтересів

якщо конфлікт інтересів не має постійного характеру

за рішенням керівника відповідного органу, підприємства, установи, організації або відповідного структурного підрозділу, в якому працює особа

якщо усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті або обмеження її доступу до інформації чи перегляд її повноважень є неможливим

якщо відсутні підстави для її переведення на іншу посаду або звільнення

При цьому, Закон визначає форми зовнішнього контролю, які повинні чітко вказуватись керівником у рішенні про обрання цього виду заходу (частина друга, третя статті 33 Закону):

перевірка працівником, визначеним керівником органу, підприємства, установи, організації, стану та результатів виконання особою завдання, вчинення нею дій, змісту рішень чи проектів рішень, що приймаються або розробляються особою або відповідним колегіальним органом з питань, пов'язаних із предметом конфлікту інтересів;

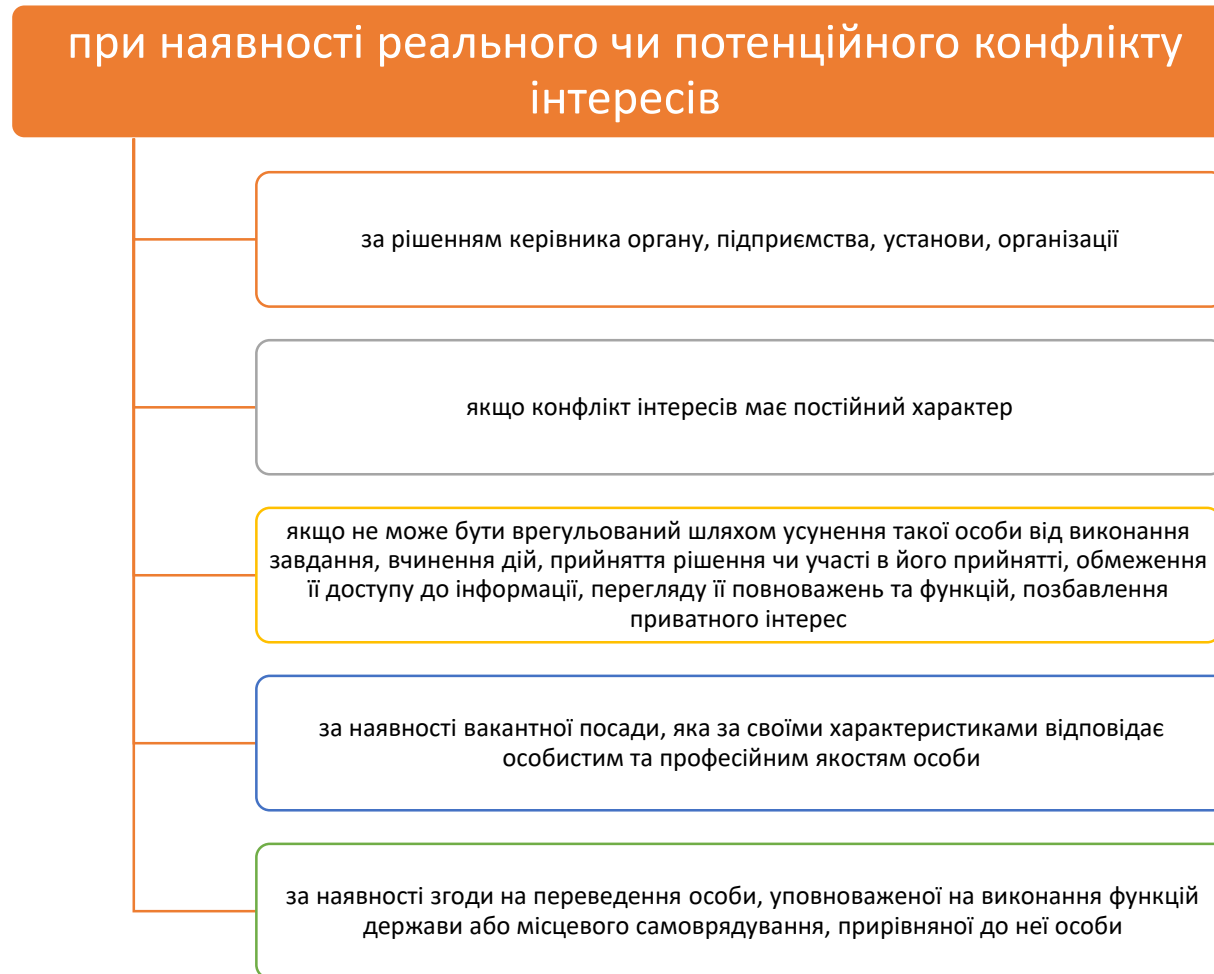
виконання особою завдання, вчинення нею дій, розгляд справ, підготовка та прийняття нею рішень у присутності визначеного керівником органу працівника;

участь уповноваженої особи Національного агентства в роботі колегіального органу в статусі спостерігача без права голосу.

Коментар:

- Необхідно зауважити, що цей захід вимагає від керівника **не просто визначитись із можливістю його здійснення, а й встановлює обов'язок чітко визначити форму зовнішнього контролю та суб'єкта**, що на практиці означає, необхідність ретельного відбору особи, яка його здійснюватиме.
- Наприклад, не варто допускати визначення особи, яка здійснюватиме такий контроль і при цьому буде у дружніх, сімейних чи інших стосунках або ж підпорядкована службовій особі чи матиме інший спільний приватний інтерес із службовою особою щодо якої застосовується захід.

Переведення, звільнення особи у зв'язку з наявністю конфлікту інтересів (стаття 34 Закону):

Звільнення особи, з займаної посади :

у зв'язку з наявністю конфлікту
інтересів здійснюється

якщо конфлікт інтересів має постійний
характер

не може бути врегульований в будь-який
інший спосіб

за відсутності згоди на переведення або
на позбавлення приватного інтересу

Коментар:

- Вважаємо, що на відміну від усіх попередніх способів, переведення або звільнення особи є найбільш суворими і можуть застосовуватись лише у випадках, коли конфлікт інтересів має постійний характер та жоден із більш м'яких способів неможливо здійснити.
- При цьому їх застосування може бути здійснено **лише керівником, який уповноважений працевлаштовувати та/або звільняти.**

ПОЗБАВЛЕННЯ ПРИВАТНОГО ІНТЕРЕСУ

Особа має певні приватні інтереси, пов'язані з майновими правами. У цьому разі можна позбутися приватного інтересу, з приводу якого виник конфлікт інтересів, **шляхом відчуження корпоративних прав, майна або майнових прав, передачі їх у довірче управління майна або у будь-який інший спосіб.**

не можуть вважатись позбавленням приватного інтересу дії щодо розлучення з подружжям, а також заяви, в тому числі публічні, про розірвання особистих, дружніх чи інших стосунків з іншими особами.

не можуть вважатись позбавленням приватного інтересу відчуження корпоративних прав, майна або майнових прав, передачі їх у довірче управління, якщо такі дії здійснюються на користь близьких родичів державного службовця.

Особа має письмово повідомити про спосіб позбавлення приватного інтересу уповноважену особу чи Уповноважений орган.

З цього приводу уповноважена особа, а за її відсутності – Уповноважений орган, робить висновок про наявність або відсутність приватного інтересу.

ТИПОВІ ПРИКЛАДИ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ

- Наявність повноважень приймати рішення щодо заохочення або ж накладення стягнення щодо фізичних та юридичних осіб при наявності щодо них приватного інтересу
- Участь та голосування в комісії по відбору на посаду при розгляді кандидатури близьких осіб
- Здійснення посадовою особою контрольних функцій відносно організації, в якій близька особа володіє цінними паперами чи займає посаду
- Участь у засіданні тендерного комітету при розгляді пропозицій фізичних та юридичних осіб при наявності щодо них приватного інтересу
- Використання інформації, отриманої в ході виконання службових обов'язків для отримання конкурентних переваг в комерційній діяльності
- Отримання нагород чи подарунків від осіб чи організацій, щодо яких посадовою особою здійснюються контрольні функції
- Участь у здійсненні функцій державного управління чи контролю стосовно пов'язаної організації (в тому числі пов'язаної в минулому до обіймання посади)

АЛГОРИТМ ДІЙ ПОСАДОВОЇ ОСОБИ ПРИ КОНФЛІКТІ ІНТЕРЕСІВ

- 1 ПОВІДОМИТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО КЕРІВНИКА АБО НАЗК ПРО КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ (ЧЛЕНІВ КОЛЕГІАЛЬНОГО ОРГАНУ)
- 2 НЕ ВЧИНЯТИ ДІЙ ТА НЕ ПРИЙМАТИ РІШЕНЬ В УМОВАХ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ
- 3 ВЖИТИ ЗАХОДІВ ЩОДО ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ САМОСТІЙНО АБО ЗА РЕКОМЕНДАЦІЄЮ НАЗК (ЧЛЕНІВ КОЛЕГІАЛЬНОГО ОРГАНУ)

Для місцевих

ТИПОВІ ПРИКЛАДИ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ

-

Голосування за надання матеріальних благ фізичним чи юридичним особам при наявності щодо них приватного інтересу (виділення земельних ділянок, передача в оренду комунального майна тощо)
-

Голосування за умови оплати праці близьких осіб
-

Голосування за виділення коштів, надання пільг чи преференцій юридичним особам при наявності щодо них приватного інтересу (в тому числі комунальним підприємствам, якщо депутат є працівником цього КП)
-

Голосування за призначення на посади близьких осіб
-

Участь представників місцевого самоврядування, її близьких осіб та пов'язаних юридичних осіб в процедурах державних закупівель, що здійснюються органом місцевого самоврядування

АЛГОРИТМ ДІЙ ПОСАДОВОЇ ОСОБИ ПРИ КОНФЛІКТІ ІНТЕРЕСІВ

-

1. Письмово проінформувати постійну депутатську комісію, на яку покладені функції з врегулювання конфлікту інтересів
-

2. Публічно оголосити про конфлікт інтересів із занесенням цієї інформації в протокол (під час пленарного засідання сесії, засідання колегії, комісії тощо)
-

3. Рекомендовано заявити самовідвід щодо участі у розгляді питання. Якщо неучасть особи призведе до втрати правомочності колегіального органу – приймати рішення під зовнішнім контролем.

● СПОСОБИ ВРЕГУЛЮВАННЯ ДЛЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Усунення від вчинення дій (обов'язків)
в умовах конфлікту інтересів

Застосування зовнішнього контролю

ТЕСТ на самотійне встановлення працівником наявності потенційного або реального КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ

1

Щодо встановлення приватного інтересу:

Чи стосується прийняття рішення або вчинення дій при здійсненні повноважень **мене особисто або осіб, які пов'язані зі мною** сімейними, дружніми, особистими, іншими позаслужбовими стосунками (спільним навчанням, роботою в одному колективі у минулому, зайняттям за інтересами (хобі), членством у громадських організаціях тощо)?

Ні, прийняття рішення, вчинення дії не стосується мене та пов'язаних зі мною осіб, ніяким чином **не зачіпає наші інтереси**.

Відсутній приватний інтерес, тому прийняття рішення, вчинення дії в умовах конфлікту інтересів неможливе. Подальше проходження тесту недоцільне.

Може бути, прийняття рішення, вчинення дій стосується особи, з якою мене не пов'язують особисті та інші позаслужбові відносини, але **вона має такі стосунки з близькою мені особою**.

*Ймовірний приватний інтерес за певних умов, тому **можливе** прийняття рішення, вчинення дії в умовах реального конфлікту інтересів. Слід відповісти на наступне запитання тесту*

Так, прийняття рішення, вчинення дій **стосується мене особисто або осіб, які пов'язані зі мною** сімейними, дружніми, особистими, іншими позаслужбовими стосунками.

*Є приватний інтерес, тому прийняття рішення, вчинення дії **буде** здійснено в умовах реального конфлікту інтересів. Слід відповісти на наступне запитання тесту*

2

Щодо повноважень:

Чи відноситься прийняття рішення, вчинення дій, утримання від їх вчинення до **моїх службових (посадових) повноважень**?

***Рекомендація:** Відповідаючи на це питання, особі слід виходити із положень закону або організаційно-розпорядчого документа (розподіл функціональних обов'язків, посадова інструкція, інші), індивідуального доручення, вказівки, в якому викладений обсяг повноважень прокурора при здійсненні певного виду діяльності.*

2

Щодо повноважень:

Чи відноситься прийняття рішення, вчинення дій, утримання від їх вчинення до моїх службових (посадових) повноважень?

Рекомендація: Відповідаючи на це питання, особі слід виходити із положень закону або організаційно-розпорядчого документа (розподіл функціональних обов'язків, посадова інструкція, інші), індивідуального доручення, вказівки, в якому викладений обсяг повноважень прокурора при здійсненні певного виду діяльності.

Ні, навіть за умови взаємозамінності з іншим працівником

✓
Прийняття рішення, вчинення дій не можливе на законних підставах. Подальше проходження тесту недоцільне.

Можливо, розгляд питання, прийняття рішення, вчинення дій відноситься до повноважень особи, з якою у мене взаємозамінність.

⚠
Фактичне виконання мною таких повноважень можливе в умовах потенційного або реального конфлікту інтересів. За таких умов слід відповісти на наступне запитання тесту.

Так, прийняття рішення, вчинення дій відноситься до моїх повноважень.

⊘
Виконання повноважень буде здійснюватися в умовах потенційного або реального конфлікту інтересів. Слід відповісти на наступне запитання тесту.

3

Щодо визначення виду конфлікту інтересів:

Чи може суперечність між приватним інтересом та інтересами служби вплинути на об'єктивність, неупередженість вчинення мною діяння, утримання від їх вчинення, прийняття рішення?

3

Щодо визначення виду конфлікту інтересів:

Чи може суперечність між приватним інтересом та інтересами служби вплинути на об'єктивність, неупередженість вчинення мною діяння, утримання від їх вчинення, прийняття рішення?

Мною не прийнято рішення
та не вчинено дій

Мною прийнято рішення
та вчинено дії

Може вплинути через моє позитивне або негативне ставлення до особи, стосовно якої слід прийняти рішення, вчинити (утриматись від вчинення) діяння, за певних умов.

Ви перебуваєте в умовах потенційного конфлікту інтересів.

У разі неможливості заходів до врегулювання Вас може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності

Ваші діяння підпадають під ознаки адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 172-7 КУпАП

Так, вплинула на прийняття рішення, вчинення (утримання від вчинення) діяння

Ви перебуваєте в умовах реального конфлікту інтересів, навіть якщо рішення чи діяння були неупереджені та законні.

4. Окремі види обмежень, пов'язаних із конфліктом інтересів

Обмеження щодо сумісництва та суміщення (ст. 25)

Особам, зазначеним у п.1 ч.1 ст. 3 Закону, забороняється

1. Займатися іншою оплачуваною діяльністю (крім ...), або підприємницькою діяльністю
2. Входити до складу правління, ін.виконавчих чи контрольних органів ПОУ, що має на меті одержання прибутку

Обмеження, передбачені ч1 ст. 25 **не поширюються на:**

депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим

депутатів місцевих рад (крім тих, які здійснюють свої повноваження у відповідній раді на постійній основі),

присяжних

Сумісництво – виконання, крім своєї основної, іншої регулярної оплачуваної роботи на умовах трудового договору у вільний від роботи час

Суміщення – виконання на тому ж підприємстві поряд зі своєю основною додаткової роботи або обов'язків (ст. 105 КЗпП)

ОБМЕЖЕННЯ

тривалість роботи не може перевищувати **4 годин** на день і повного робочого дня у вихідний день. Загальна тривалість роботи протягом місяця **не повинна перевищувати половини місячної норми робочого часу.**

Постанова КМУ від 3 квітня 1993 р. N 245 «Про роботу за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій»

НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО

Педагогічна робота з погодинною оплатою праці в обсязі не більш як 240 годин на рік.

Наказ Міністерства праці України, Від 28.06.1993 N 43 "

Види обмежень:

- Частина І: Фактично в даному випадку йдеться про дві суттєво різні ситуації.
- **По-перше, заборона на іншу оплачувану діяльність.**
- Під такою діяльністю «інша оплачувана діяльність» варто розуміти будь-яку діяльність, спрямовану на отримання доходу і не пов'язану з виконанням особою своїх посадових обов'язків із виконання функцій держави або місцевого самоврядування
- Разом з тим така заборона не поширюється на *викладацьку, наукову і творчу діяльність, медичну практику, інструкторську та суддівську практики із спорту.*
- Спеціальним законодавством дещо конкретизуються вказані положення: ЗУ «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність» та «Про професійно-технічну освіту»; «Про культуру» та «Про професійних творчих працівників та творчі спілки»; «Про фізичну культуру і спорт»; Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з медичної практики

По-друге, йдеться про заборону зайняття підприємницькою діяльністю.

- При застосуванні обмеження в частині зайняття підприємницькою діяльністю варто керуватися наведеним у статті 42 Господарського кодексу України визначенням підприємництва як самостійної, ініціативної, систематичної, на власний ризик господарської діяльності, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку.

Частина II:

- Закон містить **вичерпний перелік заборонених видів діяльності (зокрема, перелік органів управління, до яких особа не може входити)**. Важливо, що до них не віднесено заборону на участь у загальних зборах підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку.
- Водночас, варто зауважити, що правила запобігання та врегулювання конфлікту інтересів передбачають обов'язок передачі в управління корпоративних прав у випадку призначення на посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування. Про це більш детально йдеться у Розділі 7 Рекомендацій.

статтею 172-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення встановлено відповідальність

- у вигляді штрафу та конфіскації отриманого доходу чи винагороди.
- У разі повторного вчинення особою зазначених правопорушень протягом року після застосування адміністративного стягнення, передбачена відповідальність у вигляді штрафу, конфіскації отриманого доходу чи винагороди та позбавлення права обіймати посади або займатися певною діяльністю строком на один рік.

Одержання подарунка

Дозволено одержувати подарунки незалежно від вартості

1

Дозволено отримувати подарунки
від близьких осіб

ЗУ «Про запобігання корупції»

1. чоловік	14. баба	27. усиновлювач
2. дружина	15. прадід	28. усиновлений
3. батько	16. прабаба	29. опікун
4. мати	17. внук	30. піклувальник
5. вітчим	18. внучка	31. особа, яка
6. мачуха	19. правнук	перебуває під
7. син	20. правнучка	опікою або
8. дочка	21. зять	пікл. суб'єкта,
9. пасинок	22. невістка	на якого
10. падчерка	23. тесть	поширюється
11. рідний брат	24. теща	Закон.
12. рідна сестра	25. свекор	
13. дід	26. свекруха	

А також від інших, за умови:

спільне
проживання

взаємні права
та обов'язки

спільний
побут

Близькі
особи

**Дозволено одержувати подарунки
незалежно від вартості**

2

Дозволено одержувати подарунки як:

АКЦІЯ!

✓ загальнодоступні
знижки на товари

✓ загальнодоступні
послуги

✓ загальнодоступні
виграші

✓ призи

✓ премії

✓ бонус

Дозволено одержувати подарунки

3

Дозволено одержати подарунок не від близьких осіб, крім підлеглих і не у зв'язку із здійсненням діяльності, який:

відповідає загальновизнаним уявленням про **гостинність**

вартість не більше 1 пм на день одержання подарунку
(наразі це – 1684 грн)
сукупна вартість, отриманих від однієї особи, або групи осіб протягом року - не більше 2 пм встановлених на 1 січня (**2017 це 1 600 грн. x 2 = 3 200 грн.**).

ГОСТИННІСТЬ

ділові дарунки (сувеніри)

інший прояв гостинності (запрошення на каву або вечерю), які широко використовуються для налагодження ділових відношень і зміцнення робочих стосунків

АЛЕ

- не від підлеглих
- у грошових межах
- не приймаються на регулярній основі
- не впливають на об'єктивність і неупередженість особи при прийнятті рішень і вчиненні дій

Методичні рекомендації НАЗК, затверджені рішенням НАЗК від 14.07.2016 № 2

ПОДАРУНОК ДЕРЖАВІ

подарунок державі, органу, одержаний і переданий у державну або комунальну власність

1. Його прийняла уповноважена на це особа.

2. Передається виключно у адміністративному приміщенні органу.

3. Упродовж місяця підлягає передачі матеріально-відповідальній особі із складанням акту приймання-передачі.

4. Підлягає оцінці відповідною комісією, яка повинна діяти в кожному органі.

5. Підлягає бухгалтерському обліку і зберіганню у місці і в строки, визначенні комісією. Протокол засідання комісії у 3-денний строк затверджується наказом керівника органу.

Порядок передачі дарунків, одержаних як подарунки державі, Автономній Республіці Крим, територіальній громаді, державним або комунальним установам чи організаціям, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2011 р. № 1195

ПОДАРУНОК ДЕРЖАВІ

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ

- створювати позабюджетні фонди,
- мати позабюджетні спеціальні рахунки та використовувати кошти, одержані за здійснення функцій держави, **що передбачають видачу дозволів** (ліцензій), сертифікатів, посвідчень, проведення реєстрацій тощо
- **інших дій на платній основі** (крім послуг з охорони, що надаються на договірних засадах), в будь-який інший спосіб, крім зарахування таких коштів до Державного бюджету України.

ст. 3 Закону України від 30.06.1999 № 783-XIV «Про джерела фінансування органів державної влади»

ЗАБОРОНА ОДЕРЖУВАТИ ПОДАРУНКИ

забороняється особисто або через інших осіб вимагати, просити, одержувати подарунки для себе чи близьких їм осіб від юридичних або фізичних осіб

у зв'язку із здійсненням діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування

1

якщо особа, яка дарує, перебуває в підпорядкуванні такої особи

2

ч. 1 ст. 23 Закону України «Про запобігання корупції»

ЗАБОРОНА ЧЕРЕЗ ЗДІЙСНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ

1

Висновок про те, що особа одержала подарунок у зв'язку із здійсненням діяльності, пов'язаної із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, можна зробити при наявності сукупності таких обставин:

особа одержала подарунок за належне виконання повноважень, якими наділена у встановленому законом порядку

подарунок не відповідає загальновизнаним уявленням про гостинність

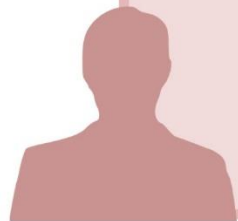

не є загальнодоступною знижкою, виграшом, призом, бонусом, премією

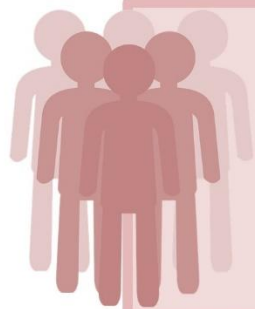
ЗАБОРОНА ЧЕРЕЗ ПРЯМЕ ПІДПОРЯДКУВАННЯ

2

безпосередній керівник -
*найближчий керівник, якому
прямо підпорядкований
державний службовець*

ст. 2 Закону України «Про державну службу»

члени комісії під час роботи в
ній підпорядковані голові цієї
комісії, через що отримання
подарунків від них голові
комісії **заборонено**

ЗАБОРОНА ЧЕРЕЗ ПРЯМЕ ПІДПОРЯДКУВАННЯ

**рішення, прийняте особою, на користь
особи від якої нею, або близькими
особами, прийнято подарунок,
вважається таким, що прийнято в
умовах конфлікту інтересів.**

Таке рішення підлягає скасуванню

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Зміст порушення	Відповідальність
Порушення обмежень, передбачених статтею 23 Закону України «Про запобігання корупції», які можуть виникнути у зв'язку із проханням, вимагання і одержанням подарунка (який не містить ознак неправомірної вигоди)	 АДМІНІСТРАТИВНА <i>стаття 172-5 КУпАП</i>
Прийняття рішення, вчинення дій на користь особи від якої прийнято подарунок (у тому числі прийнятий близькою особою)	 АДМІНІСТРАТИВНА частина 2 статті 172-7 КУпАП
За вчинення таких дій у разі притягнення до адміністративної відповідальності	ДИСЦИПЛІНАРНА <i>(частина 2 статті 65 Закону України «Про запобігання корупції»)</i>
Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання особою неправомірної вигоди для себе чи третіх осіб за вчинення чи невчинення такою особою дій з використанням наданої влади чи службового становища	 КРИМІНАЛЬНА стаття 368 КК України
Набуття особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у власність активів у значному розмірі, законність підстав набуття яких не підтверджено доказами (1 000 оподатковуваних мінімумів доходів громадян – 800 000 грн.)	 КРИМІНАЛЬНА стаття 368-2 КК України

Стаття 27. Обмеження спільної роботи близьких осіб

відносини прямої організаційної
або правової залежності
підлеглої особи від її керівника

Особи, **зазначені** у **пп. а, в-з п.1 ч. 1 ст. 3 Закону**, не можуть
мати у **прямому підпорядкуванні** **близьких їм осіб** або бути прямо
підпорядкованими у зв'язку з виконанням повноважень
близьким їм особам

Особи, які спільно проживають,
пов'язані спільним побутом і мають
взаємні права та обов'язки, а також
чоловік, дружина, батько, мати, вітчим,
мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка,
рідний брат, рідна сестра, дід, баба,
прадід, прабаба, внук, внучка, правнук,
правнучка

**Зять, невістка,
тесть, теща,
свекор,
свекруха**

Стаття 25⁻¹. Обмеження спільної роботи родичів на підприємстві, в установі, організації

- **Власник вправі запроваджувати обмеження** щодо спільної роботи на одному і тому ж підприємстві, в установі, організації осіб, які є близькими родичами чи свояками (батьки, подружжя, брати, сестри, діти, а також батьки, брати, сестри і діти подружжя), якщо у зв'язку з виконанням трудових обов'язків вони безпосередньо підпорядковані або підконтрольні один одному.
- **На підприємствах, в установах, організаціях державної форми власності порядок запровадження таких обмежень встановлюється законодавством.**

СОВЕТ НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ УССР
ПОСТАНОВЛЕНИЕ
от 04.06.33
м. Харьков

**О совмещении должностей и о службе родственников
в учреждениях, предприятиях и организациях
обобщественного сектора**

1. Совмещение должностей (хотя бы и во внеурочное время) разрешается только тогда, когда имеется письменное разрешение руководителей обоих заинтересованных учреждений, предприятий или организаций – того, где данный работник имеет основную работу, и того, где он совмещает должность.

16. Запрещается совместная служба на одном и том же предприятии, в учреждении, организации лиц, состоящих между собой в близком родстве или свойстве (родители, супруги, братья, сестры, сыновья, дочери, а также братья, сестры, родители и дети супругов), если их служба связана с непосредственной подчиненностью или подконтрольностью одного из них другому.

Положення абзаців першого та другого цієї частини не поширюються на:

1) народних засідателів і присяжних;

2) близьких осіб, які прямо підпорядковані один одному у зв'язку з набуттям одним з них статусу виборної особи;

3) осіб, які працюють у сільських населених пунктах (крім тих, що є районними центрами), а також гірських населених пунктах.

Дії при виникненні ситуації порушення обмеження

- у випадку обрання однієї з близьких осіб на виборну керівну посаду, в той час як інша близька особа вже працює на іншій невиборній посаді в цьому ж органі та у зв'язку з фактом обрання опиняється в умовах прямого підпорядкування близькій особі.
- У випадку виникнення відповідних обставин близьким особам надається **п'ятнадцятиденний строк** для самотійного їх усунення. Якщо в зазначений строк ці обставини добровільно не усунуто, відповідні особи або близькі їм особи **в місячний строк з моменту виникнення обставин підлягають переведенню** в установленому порядку на іншу посаду, що виключає пряме підпорядкування.
- У разі неможливості такого переведення **особа, яка перебуває у підпорядкуванні, підлягає звільненню** із займаної посади

5. Відповідальність за вчинення дій, прийняття рішень в умовах конфлікту інтересів.

Усунення наслідків вчинення дій,
прийняття рішень в умовах конфлікту інтересів

Наслідки недотримання вимог Закону

Моральна
(етична)
відповідальність

- 1. Репутаційні ризики прокурора та відомства в цілому
- 2. Сумніви в об'єктивності прокурора в процесі (допустимість доказів)

Юридична
відповідальність

- 3. Цивільно-правова відповідальність
- 4. Дисциплінарна відповідальність
- 5. Адміністративна відповідальність
- 6. Кримінальна відповідальність

- **Згідно з класифікацією корупційних деліктів, запровадженою Законом № 1700, порушення вимог та обмежень, пов'язаних із конфліктом інтересів, належить до правопорушення, пов'язаного з корупцією, — діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені Законом № 1700 вимоги, заборони та обмеження, вчиненого особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього закону, за яке встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.**

Порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів відноситься до порушень, пов'язаних із корупцією, за яке законом встановлено такі види відповідальності:

дисциплінарну відповідальність за:

неповідомлення про потенційний конфлікт інтересів (може застосовуватися в залежності від конкретних обставин вчинення проступку та ступені вини особи);

неповідомлення про реальний конфлікт інтересів та/або вчинення дій чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів, за умови, що судом на особу не накладено стягнення у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, пов'язаними з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або такою, що прирівнюється до цієї діяльності (застосовується обов'язково) (ч.2 статті 65 Закону).

Так, згідно з положеннями частини п'ятої статті 65 Закону особа, щодо якої складено протокол про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, якщо інше не передбачено Конституцією і законами України, може бути відсторонена від виконання службових повноважень за рішенням керівника органу (установи, підприємства, організації), в якому вона працює, до закінчення розгляду справи судом.

У разі ж закриття провадження у справі про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, у зв'язку з відсутністю події або складу адміністративного правопорушення особі, відстороненій від виконання службових повноважень, відшкодовується середній заробіток за час вимушеного прогулу, зумовленого таким відстороненням.

Особливості звільнення з роботи осіб, які вчинили корупційні правопорушення

Особи, яких **притягнуто до кримінальної або адміністративної відповідальності** за корупційні правопорушення, пов'язані з порушенням обмежень, передбачених цим Законом, **підлягають звільненню з роботи (служби) у триденний строк з дня отримання** органом державної влади, органом місцевого самоврядування, підприємством, установою, організацією копії відповідного судового рішення, яке набрало законної сили.

Винятки:

- Президент України, Прем'єр-міністр України (Конституція);
- сільський, селищний, міський голова (ст. 79 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні»).

цивільно-правову відповідальність за:

вчинення дій чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів (відшкодування матеріальної та/або моральної шкоди відповідно до Цивільного кодексу України).

адміністративну відповідальність за:

неповідомлення особою у встановлених законом випадках та порядку про наявність у неї реального конфлікту інтересів (штраф від 1 700 до 3 400 гривень, а в разі застосування положень частини п'ятої статті 30 КУпАП, то додатково із позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від шести місяців до одного року) (ч.1 статті 172-7 КУпАП);

вчинення дій чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів (штраф від 3 400 до 6 800 гривень, а в разі застосування положень частини п'ятої статті 30 КУпАП, то додатково із позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від шести місяців до одного року) (ч.2. статті 172-7 КУпАП);

за будь-яку із вищевказаних дій, вчинену особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення (штраф від 6 800 до 13 600 гривень з (обов'язковим) позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком на один рік) (ч.3.статті 172-7 КУпАП).

**Наявність
інтересу, що може
вплинути
(потенційний
конфлікт)**

**Виникнення
обставин, що
зумовлюють
необхідність
прийняття рішення
або вчинення дій
(початок прийняття
рішення)**

**Прийняття
рішення або
вчинення дій в
умовах реального
конфлікту**

**Не утворює склад
ст. 172-7 КУпАП,
а є дисциплінарним
порушенням**

**Утворює склад
ч.1 ст. 172-7 КУпАП**

**Утворює склад
ч.2 ст. 172-7 КУпАП**

Стаття 30 КУпАП. Позбавлення спеціального права, наданого даному громадянину, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю

Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю **призначається судом** на строк від шести місяців до одного року, **незалежно від того, чи передбачене воно в санкції статті** (санкції частини статті) Особливої частини цього Кодексу, коли з урахуванням характеру адміністративного правопорушення, вчиненого за посадою, особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, та інших обставин справи **суд визнає за неможливе збереження за нею права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.**

Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю **призначається судом строком на один рік, коли його спеціально передбачено в санкції статті** (санкції частини статті) Особливої частини цього Кодексу.

Відтак суд може:

- визнати особу винною у вчиненні правопорушення, передбаченого статтею 172-7 КпАП, та призначити стягнення у виді штрафу, *не позбавляючи права* обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.
- Таке рішення створює підставу для **безумовного звільнення особи з посади лише, якщо така вимога міститься у законі**

В аспекті кримінальної відповідальності за порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів

- важливо пам'ятати, що у випадках, коли приватний інтерес фактично призвів до прийняття правомірних або неправомірних рішень, а так само до вчинення правомірних чи неправомірних діянь, вони можуть розглядатися з точки зору наявності **ознак таких корупційних злочинів** як «Зловживання службовим становищем» (стаття 364 Кримінального кодексу України), «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою» (стаття 368 Кримінального кодексу України) тощо, а не лише як «конфлікт інтересів».

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО КОРУПЦІЙНІ АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВООПОРУШЕННЯ

Об'єкт правопорушення:

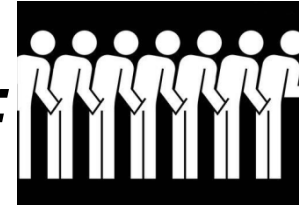
- - **охоронювані правом суспільні відносини, яким заподіяна шкода** (порушені права фізичних та юридичних осіб публічного та приватного права).

Об'єктом правопорушення є не неправомірно отримані речі матеріального світу, отримані як хабар гроші або підроблені документи, не людина, в якої щось незаконно вимагали. Це – порушене відповідне суб'єктивне право (власника - на володіння майном, кредитора - на отримання грошей, людини - на життя і здоров'я, на честь, гідність та особисту недоторканість, на безпеку тощо).

Об'єктивна сторона правопорушення:

- **елементи протиправної поведінки, що характеризують її як акт зовнішнього прояву в об'єктивній дійсності**
- **основні елементи об'єктивної сторони:**

Суб'єкт правопорушення:

- - особа (фізична або юридична), що вчинила правопорушення.

- Відповідальність за корупційні правопорушення несуть *лише фізичні особи*.

- **1. осудність**

(здатність усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними);

- **2. вік (крим., адм. – 16 р.);**

- **3. наявність певних**

юридичних відносин

(дисциплінарні – з тими, хто перебуває в трудових правовідносинах).

Суб'єктивна сторона правопорушення

- розкриває психічне відношення суб'єкта до вчиненого діяння та його наслідків (спрямованість волі правопорушника)

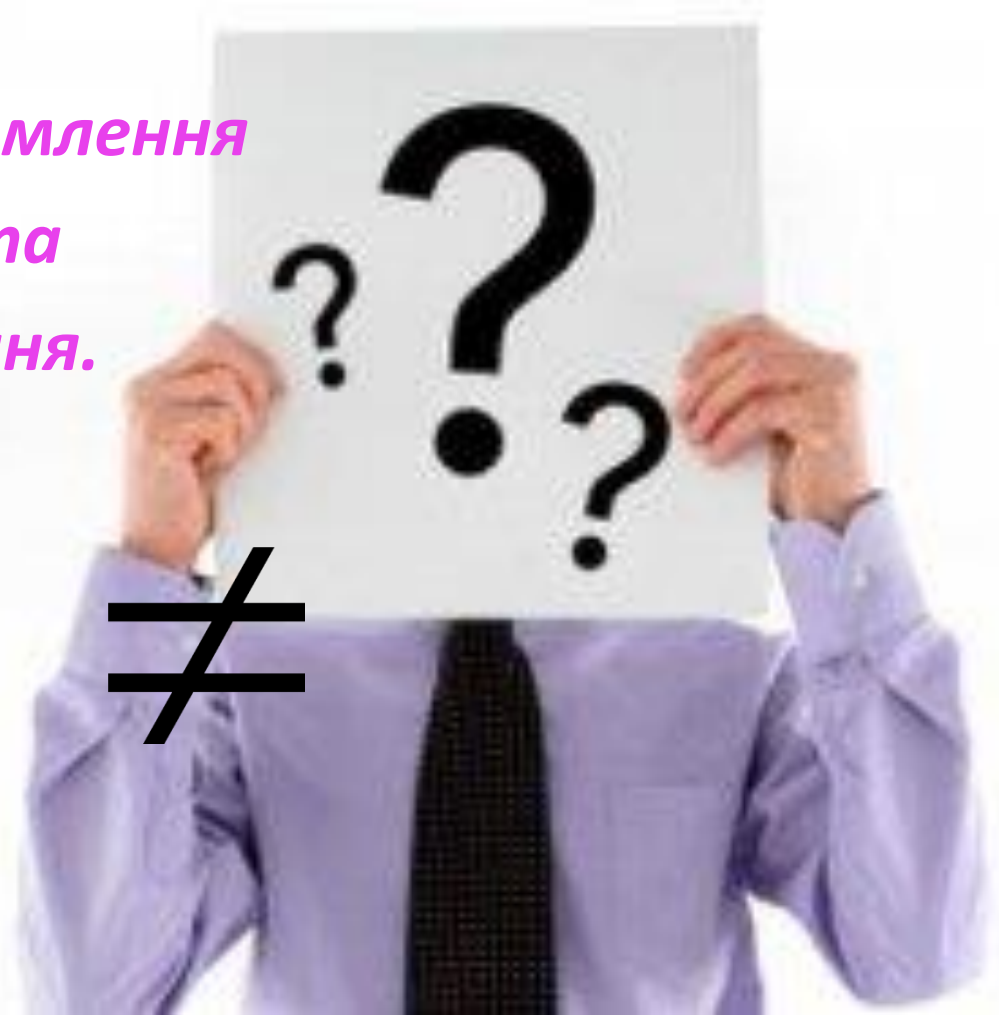
Ознаки:

- 1. Вина.
- 2. Мотив.
- 3. Ціль.
- 4. + особливий психічний стан особи.

Вина – психічне відношення суб'єкта до діяння та його наслідків.

- *При відсутності вини (без усвідомлення протиправності своєї поведінки та її наслідків) не буде правопорушення.*
- *Не міг усвідомлювати*
- *Не усвідомлював (наприклад через незнання або небажання)*

Вина:

Умисел:

Прямий - Усвідомлення протиправності діяння та його наслідків і **БАЖАННЯ** настання таких наслідків

Непрямий - Усвідомлення протиправності діяння та його наслідків і **СВІДОМЕ ДОПУЩЕННЯ** настання таких наслідків

Необережність:

Самовпевненість - Передбачення можливості настання шкідливих наслідків свого діяння з **ЛЕГКОВАЖНИМ РОЗРАХУНКОМ НА ЇХ ВІДВЕРНЕННЯ**

Недбалість – суб'єкт не передбачає наслідків, хоча за обставинами справи могла передбачити.

- ***Мотив*** – внутрішнє спонукання, яким керувалася особа при вчиненні правопорушення;
- ***Мета*** – уявна модель того результату, якого прагне досягнути суб'єкт при вчиненні правопорушення.

Ст. 63 Конституції України:

Особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом.

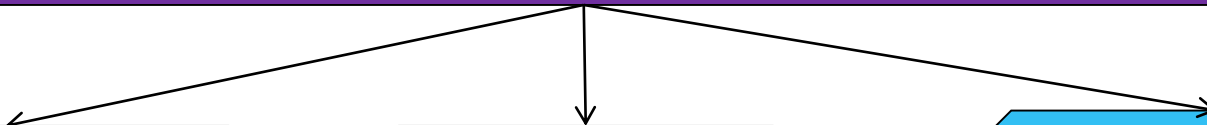
Пояснення в протоколі:

Умислу на скоєння корупційного правопорушення *не мала, мети одержання неправомірної вигоди* для себе чи близьких осіб *не переслідувала*, та такої вигоди *не отримувала*
Свідків при мені опитано не було

**Складено протокол про
адміністративне корупційне
правопорушення**

Одночасно надсилається (протягом трьох днів) (ст.257)

**районний,
районний у
місті, міський чи
міськрайонний
суд (ч. 1 ст. 221
КУпАП)**

прокурор

**підприємство,
установа чи
організація, де
працює особа**

**Строки накладення
адміністративного
стягнення (ст. 38)**

**протягом трьох
місяців з дня
виявлення**

**але не пізніше двох
років з дня його
вчинення**

Відповідно до п. 3 Постанови пленуму Верховного суду України від 25.05.1998 року за № 13

необхідно звертати на з'ясування в кожній справі таких питань:

чи мало місце правопорушення, за яке особа притягається до відповідальності;

чи містить діяння склад корупційного правопорушення, передбаченого Законом;

чи особа є винною в його вчиненні;

чи належить вона до суб'єктів даного правопорушення;

чи не містить правопорушення ознак злочину;

чи не закінчилися на момент розгляду справи строки, передбачені ст. 38 КпАП;

чи немає інших обставин, що виключають провадження в справі.

**Розгляд
справи в
суді**

```
graph TD; A([Розгляд справи в суді]) --> B[обов'язково повинні бути присутніми]; B --> C([Прокурор (ст. 250)]); B --> D([особа, яка притягається до адміністративної відповідальності (ст. 268)]);
```

обов'язково повинні бути присутніми

Прокурор (ст. 250)

**особа, яка притягається
до адміністративної
відповідальності
(ст. 268)**

Стаття 268. Права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності

При розгляді справ про адміністративні правопорушення, передбачені ст. ... **172-2 – 172-9** ... **присутність особи**, яка притягається до адміністративної відповідальності є **обов'язковою**.

У разі ухилення від явки ... особу може бути ... піддано приводу.

Справа про адміністративне
правопорушення розглядається у **15-
денний строк** з дня одержання ...
протоколу про адміністративне
правопорушення та інших матеріалів
справи.

**Строк розгляду ...зупиняється судом у разі якщо
особа**

умисно ухиляється від
явки до суду

**з поважних причин не може
туди з'явитись** (хвороба,
перебування у відрядженні чи
на лікуванні, у відпустці тощо).

Ст. 277

Постанова суду про накладення адміністративного стягнення за адміністративне корупційне правопорушення **у триденний строк з дня набрання нею законної сили** направляється відповідному органу державної влади, органу місцевого самоврядування, керівникові підприємства, установи чи організації, державному чи виборному органу, власнику юридичної особи або уповноваженому ним органу **для вирішення питання про притягнення особи до дисциплінарної відповідальності, усунення її згідно із законодавством від виконання функцій держави, якщо інше не передбачено законом, а також усунення причин та умов, що сприяли вчиненню цього правопорушення.**